казників залежно від конкретної ситуації. У цьому разі реалізується навчаюча методика проведення практичних занять.

Продуктивні методи пов'язані з тренувальними, інноваційними, орієнтованими на студентів формами проведення практичних занять. Основними з них є виробничі ситуації і тренінги. Так, наприклад, тренінговий характер мають заняття, пов'язані з розробкою: режиму праці і відпочинку залежно від важкості, умов праці і втоми працівників; психограми наладчика автоматизованих ліній верстатів-автоматів; проекту заходів щодо підтримання високого рівня працездатності та профілактики перевтоми працівників на виробництві.

Метою семінарських і практичних занять з фізіології і психології праці є не тільки оволодіння методами дослідження і методиками відповідних розрахунків, активізація творчого потенціалу студентів, але і сприяння пізнанню власної особистості і здібностей. З цією метою використовується тестування, спрямоване на оцінку психічних процесів (увага, мислення, пам'ять) і емоційних станів, а також особистісних властивостей і здібностей. На основі результатів тестування студенти розробляють профілі особистості і профілі менеджера з персоналу, зіставляють їх і обґрунтовують рішення щодо більш цілеспрямованого розвитку окремих якостей і властивостей.

Методологія вивчення, методи дослідження, практичні завдання, задачі і ситуації, дидактичні і навчальні тести та опитувальники містяться в розробленому автором навчально-методичному посібнику для самостійного вивчення дисциплін «Фізіологія і психологія праці».

Ю. А. Кузьмінський, д-р екон. наук, професор
кафедри обліку базової підготовки

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

З огляду на ті знання, які повинен мати студент та враховуючи потребу у частковій перебудові послуг освіти в Україні до вимог європейської освіти, пропонується розподілити всю навчальну дисципліну «Бухгалтерський облік та звітність» на *чотири блоки:*

1. Основи теорії бухгалтерського обліку.
2. Бухгалтерський облік у підприємницькій діяльності (облік активів).

3. Бухгалтерський облік у підприємницькій діяльності (облік пасивів).

4. Звітність підприємств.

Перший блок повинен містити стислу інформацію про основи теорії бухгалтерського обліку. Це допоможе студентам у подальшому сприймати інформацію з бухгалтерського обліку підприємницької діяльності та формування звітності.

Другий блок передбачає оволодіння студентами основних питань щодо обліку активів підприємства.

Третій блок надасть можливість студентам володіти основними питаннями щодо обліку пасивів підприємства.

Четвертий блок (табл. 1) передбачає вивчення складу, структури, змісту та порядку складання і подання фінансової, податкової та статистичної звітності підприємств. Особлива увага приділяється спеціальній (в тому числі оперативній) звітності (відповідно до спеціальності, де викладається дисципліна), яка є основою створення системи розкриття інформації про результати діяльності підрозділів підприємства та підприємства в цілому.

Таблиця 1

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН БЛОКУ «ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ» ТА БЮДЖЕТ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ (ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин			
		Лекції	Семінар	ІКР	СРС
4.1	Основні вимоги до звітності підприємства, принципи побудови	2	2	1	2
4.2	Мета, структура, методика і техніка складання бухгалтерського балансу	2	2	1	2
4.3	Мета, структура, методика і техніка складання звіту про фінансові результати	2	2	1	2
4.4	Мета, структура, методика і техніка складання звіту про рух грошових коштів та звіту про власний капітал	2	2	2	3
4.5	Зведена і консолідована звітність	2	2	1	2
4.6	Податкова звітність	2	2	1	2
4.7	Статистична і спеціальна звітність	2	2	1	5
Всього		14	14	8	18

Загальна кількість годин з дисципліни «Бухгалтерський облік та звітність» повинна становити 216, з яких аудиторна робота — 130 годин, або 60 % (табл. 2).

Таблиця 2

№ з/п	Блок	Кількість годин			
		Лекції	Семінар	ІКР	СРС
1	Блок 1	18	12	12	12
2	Блок 2	20	16	6	12
3	Блок 3	20	16	7	11
4	Блок 4	14	14	8	18
Всього		72	58	33	53

Це дає підстави вважати, що цю дисципліну слід викладати протягом п'ятого та шостого семестрів, щоб не перевантажити студента, оскільки він паралельно вивчатиме ще 5—7 дисциплін за семестр. У п'ятому семестрі студенти опановуватимуть 1 і 2 навчальні блоки, у шостому — 3—4.

Л. І. Кузьмінська, зав. кабінетом ФІСіТ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Вища освіта є складовою системи освіти України, що визначена Законом України «Про освіту». Вона забезпечує фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку. Як відомо, основними компонентами, що впливають на якість підготовки фахівців, є зміст навчальних програм, а також форми й методи організації навчального процесу.

Особливості змісту професійно-економічної освіти обумовлюються вимогами до її кінцевого результату — формування гармонійної, різнобічно розвиненої особистості, для якої професійні знання, уміння, навички і їх постійне оновлення становлять основу самореалізації в економічній сфері суспільства.

Багаторівнева структура змісту навчальних програм і модель прогнозування попиту та пропозиції щодо підготовки фахівців передбачають рівневу структуру розвитку особистості професіонала. Це обумовлює багатоманітність та складність структури організації навчального процесу, зокрема формування змісту на-